

ระบบคาร์บอนเครดิตชุมชน(Local Carbon Reduction Scheme: LCRs)

ผลประโยชน์ร่วมที่เกิดจากการลดก๊าซเรือนกระจก: สินค้าใหม่จากชุมชน

28 ตุลาคม 2557

จากการที่ตลาดคาร์บอนในเวทีระหว่างประเทศได้เกิดภาวะถดถอยจนราคาคงต่ำที่ส่งผลกระทบต่อการซื้อขายและการพัฒนาคาร์บอนเครดิต ซึ่งส่งผลให้กลไกที่จะส่งเสริมการลดหรือหลีกเลี่ยงการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปัจจุบันขาดแรงจูงใจทั้งต่อผู้ซื้อและผู้พัฒนาโครงการ นอกจากนี้ ระบบคาร์บอนเครดิตที่ผ่านมาในเวทีสากลนั้นไม่สามารถเข้าถึงหรือให้ประโยชน์ต่อชุมชนในชนบทได้เพราะมีค่าใช้จ่ายสูงในการพัฒนาและรับรองเอกสารโครงการ

กิจกรรมการลดหรือหลีกเลี่ยงการปล่อยก๊าซเรือนกระจกนั้น ปกติจะมีผลประโยชน์ร่วม (Co-benefit) เกิดขึ้นด้วยเสมอเช่น การปลูกต้นไม้หรือการดูแลรักษาป่านอกจากเพื่อดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์แล้วยังช่วยลดการชะล้างหน้าดินทำให้ทรัพยากรดินอุดมสมบูรณ์ แหล่งน้ำในพื้นที่นั้นมีคุณภาพน้ำดีขึ้นและมีปริมาณกักเก็บน้ำได้มากกว่า เพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นแหล่งรายได้ให้ชุมชนมากขึ้น และประโยชน์อื่นๆอีกมากมาย หรือ กิจกรรมการพัฒนาพลังงานหมุนเวียนจากแสงอาทิตย์หรือพลังงานขนาดเล็กของชุมชนนั้น นอกจากจะหลีกเลี่ยงการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ไม่ต้องใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลแล้ว พลังงานที่ได้จะมีราคาต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับค่าดูแลบำรุงรักษาโครงการ ซึ่งนอกจากการให้แสงสว่างในชุมชนแล้วยังช่วยให้เกิดระบบการสื่อสารโทรคมนาคมของชุมชนที่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆด้วยรวมทั้งเป็นสื่ออำนวยความสะดวกเสริมสร้างให้ระบบการศึกษาของเยาวชนในพื้นที่ได้ทันสมัยมากขึ้น และอาจส่งเสริมให้เกิดอาชีพสร้างรายได้ในชุมชน ในขณะที่การดูแลป่าต้นน้ำในโครงการพัฒนาพลังงานขนาดเล็กของชุมชนซึ่งเป็นเงื่อนไขของระบบคาร์บอนเครดิตชุมชนก็จะสามารถเพิ่มการกักเก็บคาร์บอนและเพิ่มมูลค่าคาร์บอนเครดิตด้วย

ราคาคาร์บอนเครดิตชุมชนนั้น จะอยู่บนพื้นฐานของราคาค่าเงินระบบและการดูแลบำรุงรักษาโครงการให้เกิดความยั่งยืนและผลประโยชน์ร่วมที่เกิดขึ้นนั้นยิ่งมีเกิดขึ้นได้มากเท่าใดก็จะช่วยให้ราคาคาร์บอนเครดิตสูงขึ้นด้วย ดังนั้น ระบบคาร์บอนเครดิตชุมชน (LCRs) จะมี “ผลประโยชน์ร่วม” เป็นสินค้าหลัก โดยมี “ปริมาณการลดหรือหลีกเลี่ยงการปล่อยก๊าซเรือนกระจก” เป็นผลพลอยได้ ระบบฯจึงให้ความสำคัญต่อการตรวจสอบรับรองผลประโยชน์ร่วมที่จะเกิดขึ้นควบคู่ไปกับปริมาณการลดคาร์บอนหรือก๊าซเรือนกระจก

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยได้พัฒนาทดลองระบบคาร์บอนเครดิตชุมชนขึ้นโดยประยุกต์ระบบสากลให้เหมาะสมกับบริบทไทยที่สามารถเข้าถึงพื้นที่ห่างไกล และเกิดการมีส่วนร่วมในการลดก๊าซเรือนกระจกจากชุมชนในชนบทได้ สถาบันฯได้ดำเนินโครงการนำร่องใน

พื้นที่ชุมชนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมาเป็นเวลาเกือบ 2 ปี โดยร่วมมือกับบริษัทในเครือสมาชิกองค์กรธุรกิจเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (TBCSD: Thailand Business Council on Sustainable Development) และมีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยราชการ มหาวิทยาลัย และภาคเอกชน ร่วมให้ข้อคิดเห็นปรับปรุงเงื่อนไขต่างๆให้เหมาะสมต่อท้องถิ่นของประเทศไทย รวมทั้งให้ความเห็นชอบต่อระเบียบวิธีการประเมินผลการลดก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมประเภทต่างๆซึ่งขณะนี้ระเบียบวิธีที่สามารถนำมาใช้ได้ 2 ระเบียบวิธีคือ

- (1) วิธีการประเมินการลดหรือหลีกเลี่ยงการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมโครงการพัฒนาพลังงานหมุนเวียน(ทุกประเภท) และ
- (2) วิธีการประเมินการดูดซับก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมการปลูกต้นไม้และพัฒนาสวนสาธารณะในเมือง

โดยมีโครงการที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาร่างระเบียบวิธีการประเมินอยู่อีกหลายประเภท เช่น โครงการป่าชุมชน โครงการพัฒนาทางเดินเท้าและช่องทางจักรยาน โครงการลดก๊าซมีเทนในนาข้าว เป็นต้น

ระบบคาร์บอนเครดิตชุมชนกำหนดเงื่อนไขให้ชุมชนต้องมีกลไกการบริหารจัดการรายได้จากการขายคาร์บอนเครดิตฯเพื่อความโปร่งใสและดูแลบำรุงรักษาโครงการให้ยั่งยืน มิใช่สร้างโครงการแล้วปล่อยทิ้งให้เสียหายเพราะขาดการดูแลเช่น จัดตั้งกองทุนจากรายได้และมีคณะกรรมการบริหาร มีระบบบันทึกการใช้จ่ายและการให้ค่าตอบแทนผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของการพัฒนาชุมชนเป็นต้น ทั้งนี้ รายได้จากผู้สนับสนุนโครงการ (ผู้ซื้อเครดิตฯ) จะมีเข้ามาทุกปีหลังการตรวจสอบและทวนสอบผลประโยชน์ร่วมที่เกิดขึ้นและปริมาณการลดคาร์บอน ตลอดระยะเครดิตที่กำหนดไว้ 5 ปีซึ่งจะต่ออายุได้ 1 ครั้ง รวม 10 ปี แต่โครงการเกี่ยวกับป่าไม้จะมีอายุเครดิตครั้งละ 10 ปี

โครงการที่มีการมอบคาร์บอนเครดิตชุมชนในวันนี้ ได้แก่ โครงการพัฒนาระบบพลังงานแสงอาทิตย์โซลาร์โฮม(Solar Home) ให้ชุมชน25 ครัวเรือนในหอย่อมบ้านหัวสะ อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน โดยบริษัท ราชบุรีไฟฟ้าโซลาร์ตังบจก. เป็นผู้สนับสนุนด้วยราคาคาร์บอนรวมมูลค่าผลประโยชน์รวม5 บาท/กิโลกรัมคาร์บอนฯ ซึ่งหลีกเลี่ยงการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้รวม 6.64 ตันคาร์บอนฯ/ปี เป็นเงิน33,200 บาท/ปี เป็นเวลา 5 ปี และโครงการมอบตะเกียงแสงอาทิตย์ (Solar Lanterns) ให้ชุมชนจำหน่ายให้ครัวเรือนในหอย่อมบ้านหัวสะ หอย่อมบ้านพะยอย และหอย่อมบ้านห้วยปูลิง จ.แม่ฮ่องสอน จำนวน 125 ชุด โดยกลุ่มบริษัท แพนดอรา (PANDORA) และบริษัท ราชบุรีไฟฟ้าโซลาร์ตังบจก. เป็นผู้สนับสนุน ซึ่งสามารถหลีกเลี่ยงการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้รวม 9.2 ตันคาร์บอนฯ/ปี หรือ 46ตันคาร์บอนฯตลอดอายุการใช้งานของอุปกรณ์ 5 ปี ด้วยราคา 6 บาท/กิโลกรัมคาร์บอนฯ รวมเป็นเงิน 276,000 บาท

ขั้นตอนการพัฒนาคาร์บอนเครดิตชุมชน Local Carbon Reduction Scheme (LCRs)

